

FOAIE

центръ

МИШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 34.

Luni 24. August.

1842.

ВЪДЪВИЛЕ ШИ ПАРАГРАФЪЛ.

(Anecdote.)

Politia . . . , пѣ, че есте редикатъ не хотаръле адоъ статъри, кѣпринде кѣ партеа еѣ де кѣтръ порд апроане де цѣмътате де лок каре се афлъ венит прин дѣни кондѣионате дела ачеѣ че се хрѣпеск акѣм кѣ малъ дн сѣгл лѣ Авраам, кѣтръ аверѣле тѣмъстѣреѣ М . . . ; ачасть сѣмътъ проприетате дѣмъ време аѣ дн гѣдѣит четѣдѣнилор кѣ оарекаре платъ апѣмалъ сѣмът пѣме де емватѣк саѣ безѣмѣн, дн фѣицдареа ашѣзѣреѣ лор пентрѣ вечѣицѣе; шѣ ачеѣ че аѣ цѣит дн цѣлеце маѣ вѣне сепсѣл кѣ вѣнтѣлѣ де „Фѣлотѣмон“ сѣмът стѣмъжнѣи локѣрилор маѣ дн тѣнсѣ шѣ маѣ зшоаре де плата емватѣкѣлѣ.

Ла марѣенеа ачецѣиѣ политѣи, кѣм аш зѣче де аѣче де знде скрѣѣ еѣ акѣм сѣре амеазѣлѣ дн сѣвѣргѣл П . . . маѣ тѣмъте ѣемеѣ вѣдѣве авѣ дн стрѣмъшѣ статорнѣчѣте лѣкѣицѣле лор; асѣпра ачестора сѣмътѣ проприетате рекламѣ кѣ де доѣ анѣ пѣ ар фѣ зрѣмътоаре кѣ плата емватѣкѣлѣ пентрѣ локѣрилѣ че аѣ кѣпрѣнс; дн зрѣма кѣрѣа потрѣвѣит кѣ \$\$\$ дн леце, шѣ а дн со дѣтелор довезѣ дренте ла кѣмъпѣмъ дн фѣ дошате де реглемант, аѣ гонѣт не пѣрѣмъте

din лѣкѣицѣле лор, ретѣицд ачеле дн фолосѣл лѣѣ.

Вѣдѣвилѣ пѣмъсѣрѣ дн аинѣтеа проприетарѣлѣлѣ: Тѣ, неаѣ гонѣт дн лѣкѣицѣле стрѣмъшѣлор. Орфанѣи пострѣи ретамѣи фѣрѣ адѣпостѣре, третѣрѣ дн пѣнаѣнѣте зшѣлор стрѣине, пентрѣ а фѣ дн гѣдѣицѣи сѣ се ачѣезе дн лѣкѣицѣи стрѣине — ла ветре стрѣине — лѣмъгѣ фокѣрѣи стрѣине, шѣи пѣкѣзѣре пѣ сѣмът прѣицѣицѣи; сѣракѣл претѣтѣнде не есте зрѣчос. Кѣнд вѣлѣл понѣеѣ черпѣце зпѣверсѣл, серманѣи копѣи дн зпѣи зѣдѣилор дн пресѣрѣ цѣпѣнкѣле тѣкѣлоаселор пѣмъте — цѣпѣнкѣле поастрѣ, черѣнд сѣи дѣчет ла каселе стрѣмъшѣицѣи, ла каселе поастрѣ шѣи а пѣрѣицѣилор пострѣи, черѣнд кѣте о фѣрѣте де пѣине сѣмъи потоале фѣоатеа чеѣ топѣеце; о! дар каселе ачестор непорочѣицѣи, сѣмът рѣпѣте, шѣи пѣине — пѣчѣи пѣине пѣ авем; сѣракѣл пѣрѣзѣеа есте лѣпсѣит. Кѣнд вѣне мѣезѣл понѣеѣ де тоамъ кѣ фѣлѣицѣи де протороакѣ че се ковоарѣ дн аерѣл дн гѣедат асѣпра пѣмъжѣнтѣлѣлѣ, кѣнд дн сѣмъш довѣтоачеле фѣекаре аре знде пѣлека капѣл, крѣведѣлѣ извѣеце пѣмаѣ не речеле зѣдѣзрѣи шѣи дн сѣмърилѣ гоале а копѣилор пострѣи; тѣкѣлошѣи пѣмъгѣ сѣи дѣчет лѣмъгѣ фокѣрилѣ де знде зѣрѣск емѣицд фѣмъзрѣи. Дар фокѣрилѣ ачеле пѣ дн кѣлѣзѣск не сѣ-

рачі; сѣракъл изгонит претѣтінде не третѣрѣ де фріг. Стрѣтошій пострі кънд саѣ а-дѣнат дупрезнѣ алкѣтѣнд соціетате, еї пѣ аѣ цїѣт къ пої шї копїї пострі вом сѣ ацїѣнѣем сѣ фїм гонїцї де чеї асемїне поаѣ, о се ацїѣнѣем, ка чеї маї тарї декѣт пої се не рѣнеаскъ дрептѣл пострѣ, шї сѣ пѣ фїе нїмене чїне сѣ стеа дп мїжлок шї сѣ се апере дппротїва рѣпїторїлор; о се ацїѣнѣем ка се перїм де фоаме шї де фріг дп мїжлокѣл соціетѣцїеї; Дѣмнезеѣ дпсѣ, аѣ цїѣт тоате ачесте; пентрѣ че пѣ аѣ дпторсїнїмеле стрѣтошїлор пострі ка сѣ пѣ пѣрѣсаскъ скорѣзрїме копачїлор шї пещерїме мѣнцїлор, ѣнде еї трѣїа дп паче, стѣпнї асѣпра капѣлї лор, ѣнде пої шї копїї пострі депрїншї дѣпѣ патѣрѣ ам фї фост акѣм дп старе сѣ не лѣпѣтѣм къ аспрїмїме времеї — ѣнде сїнгѣратечї, дп соціетате пѣмаї къ фїареле сѣлѣватече ам фї авѣт маї мѣлѣт сїгѣрапѣцѣ, декѣт дп соціетатеа челор асемїне поаѣ — ѣнде скорѣзра копачїлѣлї шї пещера мѣнтелѣлї пѣ авеа пїчї „емѣатїкѣрї“ пїчї „параграфѣрї.“

— Фемеїлор славе дїп сексѣл лемеш шї вїклеау, каре аѣ дптродѣс дпѣдѣатѣ пѣкатѣл не фаца пѣмѣнѣтѣлї, респнѣсѣ стѣпнѣл, фїпнцї влестемате че пѣртацї тотѣазна лакрїмї не фацѣ шї венїп не івїшѣ, дакъ еѣ ам рѣпїт дрептѣл вострѣ, пентрѣ че мѣ цїѣдекацї? хѣлїнд пѣмеле челѣлї преа дпалт кареле аѣ зїс прїп про-рочї: „Чел маре песте чел маре еа амінте, шї есте чїне сѣл цїѣдече не дѣлсѣл.“

— Ом де пентрѣ! тѣ, каре аї дпѣрѣкат дрїтѣл де пропрїетарїѣ асѣпра дрептѣлї копїлор пострі, пої пѣ те цїѣдекѣт, респнѣсѣрѣ вѣдѣвеле. дптре тїне шї дп-

тре копїї пострі се цїѣдече Дѣмнезеѣ; пої те рѣгѣт пѣмаї сеїцї фїе мїлѣ сѣ те дп-дѣрї де копїї пострі, шї пентрѣ чеаа че сѣлптем датоаре, опреѣце ѣна дїп каселе поастре, опреѣце дѣѣ аѣ треї, опреѣце пентрѣ пе кът сѣцї фїм пѣлѣтїте де шанте орї къте шанте, дар дптоарче нѣѣ пе челеланте, пѣ лѣса копїї пострі се тоарѣ дїппаїнте окїлор тѣї — темете де цїѣдеката лѣї Дѣмнезеѣ де а рѣпї дрептѣл челор маї славі декѣт тїне.

— Еѣ пѣ ам рѣпїт дрептѣл вострѣ — Дѣмнезеѣ дпї ва фї мартѣр дп зїоа цїѣдекѣцїї къ еѣ пѣ вѣам рѣпїт немїкъ, а-даосѣ пропрїетарїѣл: Параграфѣл есте ачела че ваѣ гонїт не вої, параграфѣл дпсѣшї мѣ пѣсѣ стѣпнѣл асѣпра дрептѣлї вострѣ, шї еѣ пѣ почїѣ немїкъ дппротїва параграфѣлї.

— Параграфѣл! дар, чїне есте параграфѣл ачела? стрїгарѣ вѣдѣвїле, ѣнде есте ел? ѣнде шедѣ? спѣнїне нѣѣ омѣле, ѣнде вом пѣтѣ афла не дїеаволѣл ачела де параграфѣ?

— Кѣвїосѣл гонї не вѣдѣве, дѣпѣ че маї де пайнте ле ростї къ: параграфѣл есте не стрѣмѣтат; есте ачела че департе пѣрцїме правїлеї; есте асѣл, дпкъѣт аѣ къ капѣл дп сѣс аѣ дп жос есте тот ачела.

Кѣпрїнсе де депнѣдеждѣрїе серманїле фемеї, дпѣлцарѣ рѣгѣчїѣнеа ѣрмѣтоаре кътрѣ черїѣ: Тѣ! не каре лѣтѣеа те кеатѣ вїне-фѣкѣторїѣл оаменїлор, мѣпгѣторїѣл вѣдѣвелор — пѣрїнтеле орфанїлор, спрїжїнїторїѣл асѣпрїцїлор — протекторѣл дрептѣцїї, Тѣ! чела че цїѣдечї шї педепсецїї вїнїле — респлѣтецїї апѣсѣторїлор — ресторнї не дппїлѣторї — пѣї капет лѣкомїеї шї тїранїеї, ѣѣне Доамне! а-

свѣлтѣ рѣгъчѣнеа поастрѣ че о дѣлцѣм дѣн нѣде имѣи дѣреоасе шѣ сѣшѣате, дѣтоарѣ ата прѣвѣре асѣпра пѣтѣнтѣлѣи де веzi параграфѣл кѣм жѣфѣеце пе копѣи вѣдѣвелор. Фѣе пѣтернѣка та воѣнцѣ съ сѣфле вѣптѣл крѣвецѣлѣи асѣпра параграфѣлѣи, дѣпрекѣм сѣфлѣ пе сѣнѣрѣле копѣилор пострѣи — сѣи дѣгѣде сѣмдѣрѣле шѣ се тоарѣ вѣис де цѣрѣл нордѣлѣи.*)

Рѣдѣкѣ воареа рѣсѣрѣтѣлѣи се дѣпѣдѣшѣ сѣфлареа лѣи — сѣ се топеаскѣ шѣ сѣ се сѣшѣе дѣпрекѣм се сѣшѣе имѣиле поастре, кѣнд шѣрѣдем лакрѣмѣле копѣилор пострѣи. Дѣ пѣтере пѣтѣнтѣлѣи, сѣ се рѣскоале асѣпра параграфѣлѣи, се здрѣвеаскѣ тѣдѣлѣрѣле лѣи, шѣ се стѣнгѣ помѣнѣреа лѣи кѣ сѣпет. Фѣтееа параграфѣлѣи рѣтѣе вѣдѣвѣ ка поѣ шѣ ѣгонѣтѣ дѣпрекѣм сѣнтѣм поѣ ѣгонѣте де дѣнсѣл. Копѣи лѣи се сѣфѣре дѣпре кѣм сѣфѣр копѣи пострѣи. Кѣнд вор ста ла цѣздекатѣ, се лѣсе деа дрептате, дѣпре кѣм параграфѣл аѣ дат нѣд дрептате. Кѣнд вор чере мѣлѣ, сѣ афле дѣпре кѣм афлѣм поѣ астѣлѣи мѣлѣ дела дѣнсѣл. Кѣнд вор плѣнѣе де фѣоаме, се кадѣ сѣпт прѣпѣсѣрѣи шѣ вѣпѣцѣи, дѣпре кѣм сѣпт астѣлѣи кѣвѣцѣи копѣи пострѣи. Аратѣ лѣтеѣи мѣлѣстѣево Доамне дрептатеа та, спре а фѣи пѣлдѣ ачелора че нѣ ласѣ дѣ одѣхлѣ пе серак сѣ се дѣкѣне шѣ сѣ сѣлѣвеаскѣ вѣшѣле тѣѣ чел де маре кѣ вѣнцѣ ал татѣлѣи — ал фѣѣлѣи шѣал сѣфѣнтѣлѣи дѣх. Amin.

Narrateur Identique.

ЧЕ СЪ ФІЕ КЪ РОМѢНИ?

De unde съ дѣчепѣм шѣ ла че лок съ дѣчетѣм? — Дѣкѣ дела апл 1854 дѣкоаче дѣкѣнд нѣ се пѣреа, кѣ нѣде ѣдеѣ маѣ фѣлантропѣче се дѣторк шѣ дѣ капѣтеле компатрѣюѣилор пошрѣи челор де алте наѣи дѣ Трансѣлванѣа, кѣнд прѣвѣск ла старѣа чеа пѣпѣствѣтѣ а Ромѣнѣилор, — шѣ ѣрѣш маѣ кѣ деосѣвѣре де атѣнѣи, дѣкѣнд вѣна дѣн ачелѣаш наѣи поаѣ коплѣкѣитоаре се сѣлеце а адѣче пѣсте ромѣнѣите, че вѣштѣрѣ маѣ тѣлт де вѣн мѣлѣон шѣ доаѣ сѣте де мѣи сѣфлѣте, о прѣфачѣре шѣ о стѣнѣере тоталѣ наѣионалѣ, де атѣнѣи зѣк шѣ пѣпѣ акѣта се рѣдѣкарѣ кѣнд шѣ кѣнд вѣрѣваѣи шѣ дѣн сѣнѣл наѣиѣе ромѣнѣещѣи, карѣи саѣ вѣртѣрѣрѣ кѣ тѣлтѣ лѣаре амѣнте тоатѣ мѣшкарѣеа елѣментѣлор наѣионале, саѣ адаосѣрѣ шѣ еѣ кѣ кондеѣлорѣ кѣ кѣвѣнтѣл спре а лѣтѣрѣи шѣ дрептѣрѣле че ар авеа наѣиа ромѣнеаскѣ дѣ ачѣастѣ патрѣе, спре а фѣче пе челѣлалте наѣи, ка сѣ рѣкѣноаскѣ ачелѣа дрептѣрѣи шѣ мѣшкаѣи кѣар де ѣнтерѣсѣл патрѣеѣи, сѣ ѣа дѣndemп а нѣ маѣ сѣфѣрѣи, ка атѣта пѣтере моралѣ, ѣнтеллектѣалѣ шѣ фѣзѣкѣ, че заче дѣ ромѣнѣите аскѣпѣсѣ шѣ dormitѣнд, сѣ маѣ рѣтѣе шѣ пе вѣиторѣв пердѣтѣ пѣптрѣ вѣпѣле комѣп. — Дѣн веакѣл трекѣт дѣпѣ тѣлтѣ лѣптѣ де врео чѣнѣзѣчѣи шѣ маѣ вѣне де аѣи, адекѣ дѣкѣ дѣн времѣле дѣмпѣратѣлѣи Карол ал шасѣлеа (1750), — пе ла апл 1791 сѣпт дѣмпѣратѣл Леополд Пѣлеа, прѣп вѣпѣтатеа ачѣствѣи монарх се ащѣрѣл ла дѣета Трансѣлванѣеѣи о рѣгѣмѣнте шѣ плѣпсоаре ешѣтѣ дѣн кондеѣл кѣлѣгѣрѣилор дела Блаж, фѣкѣтѣ дѣн вѣтѣмѣле дѣнтрѣеѣи наѣи ромѣнѣещѣи дѣн Тран-

*) ! ? . . .

сілванія дѣпъ кѣм есте еа деспѣрѣтѣ кѣ
конфесія релігіоасѣ дп знѣтѣ шѣ дп не-
знѣтѣ шѣ сѣвскрѣсѣ де амѣндоѣ Епископѣ.
Ачеастѣ плѣнсоаре а Ромѣнѣлор с'аѣ шѣ
тѣнѣрѣт дп Сѣвѣсѣ лѣгѣнеце (прекѣм фѣ-
сесе скрѣсѣ), пентрѣ-ка наѣѣме шѣ апѣмѣт
наѣѣа сѣсаскѣ кѣм се зѣча кѣ атѣт маѣ
зшор сѣ о поатѣ рефрѣнѣе, лѣкрѣ, ла
каре с'аѣ шѣ дпчеркат, рѣпосатѣл Едер,
де шѣ фѣрѣ фолос; ромѣнеце прекѣт
нѣм плѣнсоареа пѣ с'аѣ тѣнѣрѣт, ам авѣт
дпсѣ прѣлеж а о ведеа копѣатѣ ла маѣ
тѣлѣдѣ прѣп царѣ, кѣм шѣ традѣсѣ дп ро-
мѣнеце. Кѣ тоате ачестеа Редакѣѣа аче-
стор Фоѣ аѣ кѣцетат де тѣлт а тѣнѣрѣ
дпкѣ одатѣ ачеа а поастрѣ, а пѣрѣндѣ-
лор поѣрѣѣ плѣнсоаре, дар времѣле пѣпѣ
астѣзѣ пѣ пеаѣ ажѣтат, саѣ ка сѣ о спѣнем
кѣрат, пѣ ерам сѣферѣдѣ а о пѣлѣка. А-
кѣма дпсѣ, дѣпѣ че ведем, кѣмкѣ кѣар
теаскѣл петѣсек ал Трансѣлванѣеѣ пѣ с'аѣ
сѣѣт саѣ пѣ ш'аѣ преѣтетат а пѣлѣка зп
естракт дпн де тѣлте орѣ поменѣта плѣн-
соаре а Ромѣнѣлор, адѣогѣнд шѣ рефле-
кѣѣле ла дѣпса *); дѣпѣ че де алтѣ парте
афларѣт, кѣмкѣ знѣѣ дпн аѣ поѣрѣѣ маѣ
пѣдѣп кредѣнчосѣ, некѣпоскѣнд пѣчѣ пѣп-
вѣтрѣле черерѣѣ Ромѣнѣлор, пѣнѣѣнд пѣчѣ
кѣм ар тревѣѣ сѣ шѣ апере ѣнтересѣл, пѣп
капѣл дп пѣтѣнт шѣ офтеазѣ фѣрѣ пѣ-
дежде: ам сокотѣт кѣ ѣ де не-апѣратѣ тревѣ-
нѣнѣцѣ а апѣка ѣарѣш кондеѣл а тѣлпѣ,
пѣ дптрѣ атѣта спре а дпшѣра контра
довеѣѣ пе ларг, ла каре се чере маѣ тѣлтѣ
тѣ време словодѣ шѣ о карте дптреагѣ,

чѣ маѣ вѣртос спре а арѣта пѣтаѣ атѣта,
кѣмкѣ казѣа дреаптѣ пѣ поате фѣ пердѣ-
тѣ, шѣ кѣ Ромѣнѣл дп зѣлеме поастре,
орѣ кѣм сѣнт де греле дппреѣѣрѣрѣле,
дп прѣвѣнда наѣѣоналѣтѣѣеѣ п'аре пѣчѣ о
прѣчѣнѣ а кѣдеа ла деспѣдежде.

Спре а пѣтеа фѣ дпцелешѣ де кѣтрѣ
тодѣ четѣторѣѣ, се кѣвѣне шѣ поаѣ а река-
пѣтѣла пе скѣрт маѣ дптѣѣ черерѣле на-
ѣѣеѣ ромѣнеѣдѣ дпн веакѣл че трекѣ, апоѣ
а дедѣче ѣарѣш пѣтаѣ пе скѣрт ѣсторѣче-
ще шѣ чеѣмалѣдѣ пашѣ, пе карѣѣ ѣаѣ маѣ
фѣкѣт саѣ се сѣмѣрѣ кѣпетепѣле попорѣ-
лѣѣ аѣ фаче де атѣнчѣ шѣ пѣпѣ акѣма
спре ѣсѣндѣреа дрепѣтрѣлор ачестеѣа. Ја-
тѣ маѣ дптѣѣ пѣкѣтрѣле. Ромѣнѣѣ аде-
кѣ череа:

1) Ка рѣшѣнѣтоареле пѣтѣрѣ а наѣѣеѣ
ромѣнеѣдѣ, ка шѣ кѣм ачестеа ар фѣ пѣ-
таѣ сѣферѣтѣ дп патрѣе, ѣар пѣ прѣѣмѣ-
тѣ, сѣ се рѣдѣче кѣ тотѣл, шѣ наѣѣа сѣ се
рестаторнѣчеаскѣ дп веѣлме сале дрепѣтрѣ
четѣдепенѣдѣ (чѣвѣле) шѣ де стат, каре але
еѣ дрепѣтрѣ с'аѣ рѣпѣт оарешкѣш фѣрѣ ве-
сте шѣ фѣрѣ пѣчѣ о вѣпѣ доведѣтѣ дп коп-
трѣѣ пѣчѣ дпн партеа челорлалте наѣѣѣ, пѣчѣ
дпн партеа допнѣторѣлор че ера дѣпѣ времѣ.

2) Ромѣнѣлор сѣ се деа ачел ранг
дптре статѣрѣле Цѣрѣѣѣ, пе каре л'аѣ авѣт
еѣ пѣпѣ пѣла апѣл 1437, прекѣм се аратѣ
ачестеа дптрѣѣп докѣмент че с'аѣ афлат
дп конвентѣл (тѣлпѣстѣреа) де ла Кѣлѣж-
тѣлпѣштѣр, зпде се ворѣѣде апрѣат деспре
знѣверѣтатеа (статѣрѣле) лѣкѣѣторѣлор Ъп-
гѣрѣѣ шѣ Ромѣнѣѣ дп пѣрѣѣле Трансѣлванѣеѣ.

3) Попѣтеа ромѣнеаскѣ фѣрѣ деосѣ-
вѣре кѣ ар фѣ знѣтѣ саѣ пѣзнѣтѣ кѣ вѣсе-
рѣка апѣсепѣ Романѣ, прекѣм шѣ повѣлѣтеа
шѣ попорѣл ромѣнеск дп четѣдѣ шѣ пе

*) Bezi Blätter für Geist, Gemüth und Vater-
landskunde Nr. 31, 32, 33, 35, 36, 37.

ла сате съ фие трактаді ші съ айвъ дрептз-рїле дптокта ка ші попімеа, повілімеа ші попоръл челор треї пації че аѣ пѣс жъръ-шжптѣл de зпїре дптре сіне.

4) Ла дппърдїреа дрегъторїїлор ші а слѣжвелор пѣвлїче дп комїтатърї, дп скаѣне, дп дістрїктърї ші дп алте комзні-тѣдї, прекъм ші ла кърте, дп провинціе, апої ла депзтадіїле діетале съ се алеагъ ші съ се депзтеаскъ дїп Ромжні пропор-ціонат дѣпъ мѣлдімеа лор.

5) Ачелѣа комїтатърї, скаѣне, дістрї-ктърї ші комзнітѣдї, дптрѣ каре лѣкзїеск маї мѣлді Ромжні декът алте пації, съ ші іа пѣмїрї ромжнеції, саѣ чел пѣцїп о пѣмї-ре местекатъ зпгзро-ромжнеаскъ, саѣ маї віне щергжндѣ-се кз тотѣл пѣмїрїле de а-кзта, цїнзтърїле ші локзрїле съ се пѣміа-скъ ка одїніоаръ дѣпъ ржърї ші дѣпъ че-тѣдзїе, дпсѣжршїт песте тот лѣкзїторїї Църїї кз тоції фъръ deосївіре de націона-літате саѣ релїціе съ фїе пърташї ла дре-птзрї ші лївертѣдї de о потрївъ ші дѣпъ але лор релздії съ поарте грѣзтѣдїле про-порціонат.

6) Фїндкъ ла дпгътпларе, кжнд а-чеастъ рѣгъмїнте ар фї дппъртѣшїтѣ ста-тзрїлор Църїї, лесне с'ар пѣтеа фаче, ка з-нїї фъръ а респекта дрептатеа ші історїа, поате дїп зрѣ націоналъ саѣ релїціоасъ съ поатъ дпнедека порочїтѣл резлтант але ачестор черерї: Ромжнїї се роагъ, ка съ ле фїе дпгъдзїт а цїнеа зп конгрес на-ціонал алкътзїт дїп амжндої епїскопїї ші дїп алте персоане алесе дїп клерзрї, дїп по-вілімеа ромжнеаскъ ші дїп статѣл мїлітѣ-реск, ші съ поатъ трїмїте кжціва депзтаді дїп мїжлокѣл лор, спре а'шї ащерне пѣ-пѣстзрїле ла преапалтѣл трон; дпплїнїреа

ачестеї черерї о пѣдъждзїеск Ромжнїї кз атѣта маї вжртос, кз кжт ші падіа іллірї-къ (дп Ылгарїа) авѣ асеменеа порочїре (de а цїнеа конгрес націонал) ші ромжнїмеа пѣмъръ зп мїліон de сѣфлете (атзвчї, іар акзта кз доаъ сѣте ші маї віне de маї пе-сте зп мїліон).

Пѣпъ ачї пѣнктерїле пѣлжисореї Ромж-нїлор Трансїлванї. — Веде орї ші чїне ла чеа дїнтѣїе четїре, кжкж ачесте черерї de ші пѣ комплете дп тоатъ прївінца, аѣ фост дпсѣ фоарте інїтоасе; деспре ачеста се на конвінце ачела, каре кзпоаде історїа кжторва апї пѣмърѣдї дппаїнте de анзл 1791 пѣпъ ла анзл 1783 дпдърпнт.

Надіа ромжнеаскъ дпшї спрїжонї але сале черерї ші претензії кз зрїтѣоареле темеїзрї.

а) Кз векїмеа, дпкжт адекъ Ромжнїї ка рѣшїнїде а колонїїлор romane адѣсе дп Dacia de дппъратзл Траїан ші de алдї дппъратдї аї Ромжнїлор песте тоате веа-кзрїле ші дп контра тѣтѣлор пѣвоїрїлор варваре аѣ рѣмас тотѣшї статорнїчї лѣкзї-торї аї Dacieї пѣпъ ла венїреа Ылгзрїлор, не кжнд ачещїа вѣтѣдї дпфрїкошат ші а-лзвгадї дїп пѣмжотѣл Ателкзс прїп Паці-паді, с'аѣ мѣтат кз кортзрїле ші фамїліїле лор дп Пannonia, адекъ дп Ылгарїа de а-стзї, іар de аїчї о парте дїп еї сѣнт кжпї-танѣл лор Тѣхзтѣм дп веакъ ал 9меа аѣ пѣвълїт дп Трансїлванїа, знде дѣпъ о вѣ-тѣліе фоарте кржпченѣ че авзрѣ кз Ромж-нїї ка стѣпжпї аї ачестеї Църїї, маї не зрїтѣ оторжрѣ не Домпзл (прїндзл) ачестора а-пѣте Целов; дѣпъ ачеста Ромжнїї de вѣ-на лор воїе, іар пѣ сілїдї, ка зпїї карїї дела Клзж дпкоаче маї авеа лок ші мїжлоаче de а се апѣра дп Цара лор, дѣдзрѣ маїпа

къ Тѣхѣтѣм алегѣндѣл не ел de domn. Din фамиліа Магіарѣлѣ Тѣхѣтѣм стѣпѣнѣрѣ прінці дн Трансѣлваніа пѣпѣ ла С. Стефан краѣлѣ Ѣнгаріеі, каре вѣрѣнд шѣ лѣѣнд дн прінсоаре не прінцѣл Gyula непот ал лѣі Тѣхѣтѣм, Трансѣлваніа о днтрѣцѣ къ короана Ѣнгаріеі. Ачестеа ле повестеѣе скрѣиторѣл Непѣмѣт (Anonymus) потарѣв а краѣлѣлѣ Бела ла кап 27.

б) Докѣментѣл дела 1437 афлат ла Кѣлѣжтѣпѣштѣр пѣблѣкат шѣ de вестѣтѣл історік Праѣ скрѣе лѣтѣрѣт: Paulus Magnus de Vajda-háza Vexillifer Universitatis Regnicolarum Hungarorum et Valachorum in Partibus Transilvanicis etc. etc. Дечѣ фѣндѣкъ

в) Скрѣиторѣл сѣс пѣмѣт Праѣ аратѣ, кѣтѣкъ дн докѣментѣл дела Кѣлѣжтѣпѣштѣр вѣпѣверсітатеа лѣкѣиторѣлор Магіарѣ шѣ Ромѣнѣнѣ апелеазѣ ла вѣн алт докѣмент дат де Сф. Стефан, днтрѣ каре се ворѣеѣе де дрептѣрѣле шѣ скѣтѣнде ле мор, ачестеа доведеѣе, кѣтѣкъ амбеле ачесте наѣіі аѣ дрентѣрѣ шѣ скѣтѣнде де о потрѣвѣ. Шѣтѣкарѣкъ

д) Дѣнкѣ ла ачелаш ан, дн каре саѣ дат ачел докѣмент дела Кѣлѣжтѣпѣштѣр, днтрѣ Магіарѣ, днтрѣ Сѣкѣі шѣ днтрѣ Сасѣ сѣаѣ дѣкеіат о деосѣвѣтѣ вѣпѣре, не каре еі дн анѣл вѣртѣторѣв 1438 оаѣ ре'ноіт, тотѣш вѣпѣреа ачестеа нѣчѣ декѣт н'аѣ вѣтѣмат дрентѣрѣле шѣ скѣтѣнде ле наѣіеі ромѣнеѣці, дн протѣвѣ еа токѣта атѣнчѣ се афла дн чеа маѣ фрѣтѣоасѣ флоаре, кѣчѣ токѣта не ачелеа вреѣтѣ чеі маѣ тарѣ вѣрѣваѣці сѣаѣ але: прѣн словодѣл глас ал статѣрѣлор ла челе маѣ 'налте постѣрѣ (спр. п. Іоан Хѣніадес); астфелѣлѣ наѣіа ромѣнеасѣкъ аѣ рѣтѣас дн дрептѣрѣле сале пѣпѣ кътрѣ веакѣл ал шапѣтеспречелеа. Дѣнтрѣ'ачеа

е) Дѣнкѣ дн веакѣл ал шапѣспречелеа (1520) сѣаѣ фост порнѣт ересѣрѣле шѣ десѣрѣнѣрѣле дн вѣсерѣка апѣсеанѣ латѣнѣ, дн вѣрта кѣреіа не лѣпѣгѣ вѣсерѣка романо-католѣкъ дн Трансѣлваніа сѣаѣ маѣ прѣіміт шѣ чеа калвѣно-реформатѣ, чеа евангелѣко-лѣтѣранѣ шѣ чеа вѣпѣтѣрѣшасѣкъ (соѣніанѣ,) треѣѣндѣсе дн констѣтѣѣціа ѣѣреі (Argobat. Const. Part. 1. T. 1. Art. 2). Дечѣ тѣкарѣкъ дн ачѣа деклараѣіе де прѣіміреа релѣііімор нѣ се фаче нѣчѣ о поменѣре а вѣсерѣчеі греко-рѣсѣрѣітене, ка а вѣнеіа, де каре попорѣл ромѣнеск сѣаѣ ѣнѣтѣ дела днчѣпѣтѣл кредѣнѣрѣіі сале; де шѣ нѣчѣ сѣаѣ пѣтѣтѣт фаче врео поменѣре аѣ ачелаш, дн прѣічѣнѣ къ ачѣі арѣіколѣ де леѣе ворѣеск нѣмаѣ деспре релѣіііле че сѣаѣ нѣскѣт прѣн реформаѣіа вѣсерѣчеі романе, апѣсене: тотѣш вѣсерѣка греко-рѣсѣрѣітѣанѣ дн Трансѣлваніа акѣта ка шѣ маѣ напѣте рѣтѣасѣ словодѣ шѣ петѣрѣвѣратѣ дн нѣзіреа релѣіеі сале, кѣтѣ шѣ дн стѣпѣнѣреа тѣтѣлор дрептѣрѣлор днпѣреѣпате къ ачѣеа, ачѣесте се доведѣеѣе десѣл шѣ прѣн ашезареа епѣскопатѣлѣі греко-рѣсѣрѣітѣан дн Ііоаѣіѣл де сѣс фѣкѣтѣ ла анѣл 1557 прѣн крѣіаса Ісабела. Дн протѣвѣ

ф) Ачѣестѣ соарте Ромѣнѣлор аша пѣртѣнітоаре де каре се вѣкѣрарѣ атѣтеа веакѣрѣ, дн веакѣл ал шапѣтеспречелеа атѣтѣт дн прѣвѣнѣѣа констѣтѣѣціеі мор чѣвѣле, кѣтѣ шѣ дн прѣвѣнѣѣа релѣіііоасѣ сѣаѣ скѣтѣват фоарте, дѣпѣчѣ Магіарѣі, Сѣкѣіі шѣ Сасѣіі вѣпѣреа мор: фѣкѣтѣ ла а. 1437 шѣ 1438 дн анѣі 1613, 1630 шѣ 1649 о репоірѣ, шѣ атѣтѣт конѣііііле ачестѣі вѣпѣрѣі, кѣтѣ шѣ сѣс поменѣііі арѣіколѣ фѣкѣці дн фаворѣл чѣлор патрѣ релѣііі дѣ треѣкѣрѣ днтрѣ леѣіле пѣблѣче а патрѣіеі: кѣчѣ къ ачѣст прѣлеж

с'аѣ десѣт дѣтре леѣме Цѣрїи шї кѣдїва артіколі ѳоарте стрїкѣторї шї дѣшманї релїѣїї шї паѣїї Ротѣнілор. Прекѣт

1. Arrg. Const. P. 1. T. 8. Art. 1. Мѣкаркѣ паѣїа ротѣнеаскѣ дѣ Царѣ пѣ е сокотїтѣ дѣтре статѣрї, тотѣш попїї еї, пѣпѣ кѣнд се вор сѣѳерї пентрѣ вїпеле овѣсек, вор ава а пѣзї зрѣшѣоареле шѣл.

2. P. I. T. 9. A. 1. Де шї паѣїа ротѣнеаскѣ дѣ Царѣ есте сѣѳерїтѣ пентрѣ вїпеле комѣн, дѣсѣ тотѣш шї фїндкѣ ѳѣрѣ а шї прївї стареа са чеа апѣсѣ шѣл.

3. P. III. T. 1. A. 1. Дѣпѣ че Цара дѣ пѣтереа констїтѣѣїї Цѣрїї стѣ дїн треї паѣїї, дакѣ о паѣїе есте асѣпрїтѣ дѣ лїбертатеа, прївїлеѣїзрїме шї ашезѣмїнтеле сале, челелалте паѣїї сѣ ѳїе датоаре шѣл.

4. P. III. T. 53 A. I. Мѣкаркѣ релїѣїа Ротѣнілор пѣ се пѣзѣрѣ дѣтре челе патрѣ прїїмїте (resertas), тотѣш дїн попїїмеа лор аша пѣшїдїї кѣлѣзѣрї пѣ пот ѳї прїїмїдї шѣл.

Дечї пѣ се поате прїчепе, кѣм с'аѣ пѣтѣт трече ачешї артіколі дѣшманї дѣтре леѣме Цѣреї, кѣчї адекѣ дѣсѣш дїн прекѣзѣптареа шї дїн дѣтѣрїреа кондїчеї де леѣї се доведеше дѣведерат, кѣткѣ дѣтр ачешеш с'аѣ петрекѣт пѣмаї декретѣрїле шї хотѣрѣрїле дїетале че с'аѣ ѳѣкѣт дела апѣл 1540, декѣнд Трансїлванїа с'аѣ designat de кѣтрѣ Ыгарїа, їар пѣ шї де маї painте. Де алтѣ парте, нїчї дела апѣл 1540 пѣлѣ ла 1653 дѣ каре с'аѣ алѣкѣтвїт кондїка, нїчї дїн времїле маї веки пѣ се аѳлѣ врезн артікол ал Цѣрїї, каре сѣ адеверезе, кѣ паѣїа шї релїѣїа Ротѣнілор дїн врео вїпѣ оарешкаре полїтїчеаскѣ ар ѳї.рѣтас пепрїїмїте шї тот попорѣт лор дѣ Цара ачешеш сѣѳерїт пѣмаї пѣлѣ кѣнд

ва поѳтї ачешеш вїпеле комѣн. Дечї не аѳлѣндѣсѣ асѣѳелїз де леѣе позїтївѣ, паѣїа ротѣнеаскѣ креде, кѣткѣ асѣла адаосѳрї де артіколі деѳѣїтѣторї кѣм сѣлѣт чеї де сѣс, аѣ ѳост вѣрѣдїї дѣ кондїкаѣїлор с'аѣ прїп пегрїма компїлаторїлор ѳї, с'аѣ (лѣкрѣ че есте маї де крезѣт) прїп рѣїїга кѣїва, де каре дѣсѣ тѣчет асѣѣдате. ѳїе ачешеш орї кѣм ва ѳї, хѣлеле ачелеа вѣрѣлте дѣ кондїкѣ асѣпра вѣеї паѣїї респектїве аша пѣтероасе пѣ сѣлѣ ка нїще леѣї ѳѣндатемале лѣмѣрїте, чї пѣмаї ка нїще прекѣзѣптѣрї кондїѣонате кѣ тѣкаркѣ, дѣпѣче; дїн протївѣ докѣментѣл дела Кѣлѣжнѣпѣшнѣтѣр, прекѣт шї їсторїа доведеше кѣрат, кѣткѣ не ачеле времї статѣрїле Цѣрїї ста пѣмаї дїн Ылѣзѣрї шї Ротѣнїка вїпї карїї дѣ времеа лѣї Тѣхѣтѣш аѣ дат вїпї кѣ алдїї шѣва словѣд, прїп зрѣмаре тоѣта дїн протївѣ Ротѣнїї аѣ лѣсат шї аѣ сѣѳерїт лѣлїгѣ сїне не челелалте паѣїї маї тїпере.

Дїн тоате ачешеш траѣет дѣкеїереа, кѣткѣ дѣпѣче паѣїа шї релїѣїа Ротѣнілор пѣ прїп леѣї пѣлїче, чї пѣмаї прїп пепорѣчїрї дїн аѳарѣ дѣ веакѣрї варѳара ѳѣрѣ де кларате ка лїпсїте де дрепѣрїле авѣте, ва дѣкѣ Ротѣнїї дїн пѣмѣнтѣл крїеск (сѣсеск) аѣ шї ѳост алѣнгадї дѣ дозѣ рѣндѣрї, тѣкаркѣ прївїлеѣїл Andrean ле дѣ лор дрепѣрї де о потрївѣ кѣ Сасїї, тотѣш Ротѣнїї пѣдѣждїеск дела дѣдзрареа моларкѣлѣї, а ѳї рестаторнїѣїдї дѣ дрепѣрїле лор, кѣ атѣт маї вѣртѣс, кѣ

Леополд I. прїп рескрїптѣл сѣлѣ дїн 19. Martie 1701 аѣ порѣнчїт, ка ачешеш Ротѣнїї, карїї с'аѣ вїпїт кѣ вїсерїка алѣсанѣ романѣ, сѣ ѳїе сокотїдїї де ранѣл статѣлѣї романѣ-католиѣлор. Маї дѣлѣоло

Дипъртеаса Maria Тересиа тоате привилецириле дипъратълѣ Леополд шѣ авѣтит дипломеле даге Ромѣнилор дѣкъ леаѣ дипѣрит. Дѣпсѣршит

Дипъратъл Iосѣф II. аѣ даг фъръ деосѣвре тѣтълор ачелеаш привилецири, прин зрмаре шѣ Ромѣнилор.

Ачеаста есте рѣгѣминтеа нациѣи ромѣнещѣ ащерпѣтѣ ла апѣл 1791 Резълтатъл еѣ каре аѣ фост, се щѣе. Статѣриле лзарѣ пѣлѣсоареа Ромѣнилор ла сѣне спре а'шѣ фаче рефлексиеле асѣпра еѣ, саѣ адекъ а о рефрѣнѣе шѣ а о лепѣда. Рефлексиеле с'аѣ шѣ фѣкѣт; дѣтр'ачеаа зрмарѣ времѣле челе греле, фатале асѣпра Европѣи дѣтрецѣ; треѣинѣеле шѣ пѣсѣриле челе де акасѣ але нациилор тревѣирѣ съ амѣцаскъ, прин зрмаре Ромѣниѣ рѣмасерѣ тот дѣ стареа лор де маѣ пѣнте петѣлѣвѣтитѣ, кѣ ачеа деосѣвре дѣпсѣ, кѣткъ шѣ дѣ времѣле маѣ дѣн коаче орѣ знде атѣрна ферѣчѣреа лор пѣмаѣ дела Монархѣл, еѣ аѣ фост пѣрѣреа тѣпгѣѣадѣ шѣ зшѣрацѣ. — Дар фѣндкъ Ромѣниѣ де кѣтрѣ партеа дѣпротѣвѣтоаре ера дѣпѣновѣдѣцѣи, кѣткъ дѣпшѣи пѣмаѣ ка рѣтѣшѣе а Дачѣлор ромѣнизѣдѣи рѣтрашѣ ла мѣнѣцѣ, саѣ шѣ маѣ пѣцѣп декѣт атѣта, ка венетѣчѣ маѣ тѣрзѣи, прин алор дѣкѣтѣтѣтѣ черере ар цѣнтѣ рѣстѣрпѣареа дѣн темелѣи а сѣстемѣи статѣрилор трансѣлване шѣ префа-череа тоталѣ а стѣреѣ леѣѣѣте дѣн ачеастѣ Царѣ: спре а лѣтѣри черереа Ромѣнилор дѣдатѣ дѣ зрмѣа дѣетеѣ дѣн 1791 пѣцѣпѣи ѣрѣвацѣи аѣ Ромѣнилор, карѣи ера не ачелеа времѣи адѣпацѣи маѣ вѣне дѣн исторѣе шѣ дѣн полѣтика Цѣреѣ, авѣкарѣ а се сѣѣтѣи шѣ а кѣѣета кѣ тотдеадѣнѣл асѣпра позѣциѣи дѣ

каре се аѣла наѣѣа; аша дѣпѣ алте скѣриѣи маѣ тѣрѣпте се пѣскѣ исторѣа прѣтопѣпѣлѣи шѣ ревѣзорѣлѣи де кѣрѣцѣи Петрѣ Маѣор. Скопѣл ачестеѣи кѣрѣцѣи маѣ вѣртѣс аѣ фост: А доведѣи не кѣт се поате десѣѣѣршит ромѣнитѣтеа Ромѣнилор; а арѣта векѣтеа лор дѣн Дачѣа, авѣтит дѣн Трансѣлванеа, а лѣтѣри дѣрѣнтѣриле че леаѣ авѣт, каре лѣ с'аѣ рѣпѣит шѣ каре лѣ се кѣвин дѣн патрѣа ачеаста. Е-сте щѣѣт, кѣ конѣрарѣи Ромѣнилор маѣ дѣнтѣѣ с'аѣ сѣлит а дѣпѣдѣшѣи ачеа карте, шѣ де пѣ пѣшѣа ла мѣжлок Д. Са Палатѣнѣл, еѣ маѣ кѣ ера сѣшѣи ажѣпѣтѣ скопѣл; дѣпѣ ачеаста се рѣдикѣрѣ зѣи шѣ алѣцѣи спре а ре-фрѣнѣе довезѣле адѣсе де авѣторѣл исторѣиѣ Ромѣнилор. Астѣелѣѣ се дѣчѣнѣсе о дѣспѣтѣтѣ ферѣнѣте кѣар дѣнтре авѣторѣл шѣ дѣнтре зѣн дѣвѣдат стрѣпѣн (Копѣтар), каре дѣпсѣ аѣ кѣрс дѣн лѣмба лѣтинѣ шѣ пѣп-трѣ ачеаа пѣѣлѣкѣлѣи четѣторѣѣ а Ромѣни-лор карѣи пѣ кѣпоѣдеа ачеастѣ лѣмѣѣ, дѣспѣ-та рѣмасе парте маре пѣкѣпѣскѣтѣ. Дѣтр'а-чѣеа тотѣш дѣн сѣера лѣтерѣдѣлор стрѣпѣи агѣ-тѣдѣиле ачестеа аѣ прѣдѣс оарѣшкарѣ десѣп-наре дѣн пѣрѣрѣи асѣпра Ромѣнилор, дѣпсѣ ачеаа токѣта пѣптрѣ-кѣ аѣ фост десѣпнаре, пѣчѣ пѣтеа хотѣрѣѣ, пѣчѣ тѣкар стрѣѣвате дѣ-трѣп пѣѣлѣкѣ маѣ маре. Аша исторѣа лѣи Петрѣ Маѣор де шѣ аѣ авѣт резълтѣте ма-пѣне, дѣн мѣлте прѣвѣнѣцѣи неащѣпѣтѣте шѣ преа-дорѣте пѣптрѣ Ромѣниѣ, тотѣш скопѣл дѣ-пѣлѣн пѣ шѣ л'аѣ ажѣпѣс пѣчѣ пѣпѣ астѣѣѣи. Маѣ тѣрзѣѣ се рѣдикѣрѣ кѣѣѣѣѣа Ромѣниѣ тѣ-пѣрѣ, карѣи стѣдѣа ла Пѣща саѣ ла Вѣена, сло-возѣрѣ дѣн пѣѣлѣкѣ дѣсертѣѣцѣи рѣспекѣтѣе фо-арте вѣне скрѣсе лѣтѣпѣше, саѣ ромѣпѣше шѣ зѣна неѣѣеѣе. (Ва зрмѣа.)